

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 55/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. S., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 277/2009 z 30. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. S. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júla 2011 doručená sťažnosť JUDr. J. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 277/2009 z 30. marca 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobným návrhom podaným 4. septembra 2006 na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) domáhal, aby žalovaná - spoločnosť O. a. s., bola zaviazaná povinnosťou ospravedlniť sa sťažovateľovi spôsobom špecifikovaným v žalobnom petite a aby jej bola určená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 199 163,51 € (6 000 000 Sk).

3. Sťažovateľ podaním z 22. septembra 2009 vzal žalobný návrh v celom rozsahu späť. Na základe tohto procesného úkonu sťažovateľa okresný súd uznesením č. k. 15 C 175/2006-302 z 26. októbra 2009 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie zastavil a zaviazal sťažovateľa na náhradu trov konania v sume 2 939,02 €. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu iba v časti výroku o trovách konania odvolanie, ktorým požadoval, aby krajský súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa a protistrane nepriznal náhradu trov konania z dôvodov existencie okolností hodných osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 150 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), alternatívne aby vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa napadnutým uznesením tak, že uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a zaviazal sťažovateľa na náhradu trov odvolacieho konania v sume 62,58 €.

4. Sťažovateľ sa nestotožnil so závermi krajského súdu a v ústavnej sťažnosti uviedol, že krajský súd sa nedostatočne a nepresvedčivo vysporiadal s jeho argumentáciou až do takej miery, že napadnuté uznesenie je ústavne neakceptovateľné, vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti, čo má za následok porušenie jeho označených základných práv. Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi a rovnako i v ústavnej sťažnosti preukazoval dôvody hodné osobitného zreteľa, tak ako ich má na mysli § 150 ods. 1 OSP, predovšetkým tým, že predmetné konanie o ochranu osobnostných práv a o zaplatenie nemajetkovej ujmy trvá takú dlhú dobu, že niektoré formy ochrany, najmä ospravedlnenie, strácajú s odstupom času na aktuálnosti, čo viedlo sťažovateľa k späťvzatiu žaloby a následnému zastaveniu konania. V daných okolnostiach prípadu by preto podľa názoru sťažovateľa bolo

nespravodlivé, aby musel navyše znášať náhradu trov konania. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľ poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 281/03.

5. V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených základných práv podľa ústavy a dohovoru uznesením krajského súdu, zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, vec vrátil na nové konanie a priznal mu náhradu trov konania.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11. Podľa § 146 ods. 2 OSP ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

12. Podstatu predloženej ústavnej sťažnosti tvorí posúdenie otázky, či krajský súd napadnutým uznesením v spojitosti s uznesením okresného súdu prijal ústavne konformný záver, keď sťažovateľ zaviazal k náhrade trov konania, pričom neakceptoval jeho námietku spočívajúcu v poukazaní na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 150 ods. 1 OSP.

13. Krajský súd sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa v podstatnom takto:

„Späťvzatie návrhu na začatie konania je procesný úkon navrhovateľa voči súdu, ktorým prejavuje vôľu, aby sa ďalej nekonalo a o veci meritórne nerozhodlo. Vo vzťahu k navrhovateľovi nie je súd oprávnený skúmať, aké dôvody ho viedli k takémuto

dispozitívnemu úkonu, keďže v prípade späťvzatie návrhu na začatie konania je povinnosťou súdu skúmať iba to, či odporca má vážne dôvody nesúhlasiť so späťvzatím. Ak zastavuje súd konanie z akéhokoľvek dôvodu, musí sa nevyhnutne pri rozhodovaní o náhrade trov konania najprv zaoberať tým, či niektorý z účastníkov zavinil, že konanie muselo byť zastavené. Zavinenie zastavenia konania sa pritom posudzuje z procesného hľadiska, podľa procesného výsledku. Preto tam, kde zastavenie konania bolo účastníkom zavinené, súd prizná ostatným účastníkom (druhej strane sporu) náhradu trov konania, ktoré v konaní účelne vynaložili na uplatňovanie alebo bránenie svojho práva. Ak žalobca vezme návrh späť a nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 veta druhá O.s.p., z procesného hľadiska zásadne platí, že zavinil zastavenie konania a preto je povinný nahradiť žalovanému trovy tohto konania.

Ak je dôvodom zastavenie konania späťvzatie návrhu na začatie konania, navrhovateľ nezavinil zastavenie konania, ak vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne a to pre správanie odporcu. Ide napríklad o prípady, keď odporca po začatí konania zaplatil vymáhanú pohľadávku, uzavrel navrhovanú dohodu, splnil v návrhu navrhovanú povinnosť a podobne, pričom dôvodnosť podania návrhu je treba vždy posudzovať z procesného hľadiska, z hľadiska vzťahu výsledku správania sa odporcu k požiadavke navrhovateľa vyjadrenej v návrhu na začatie konania. V takom prípade má navrhovateľ právo na náhradu trov konania, ktoré účelne vynaložil na uplatnenie svojho práva.

Vo všetkých prípadoch, ak navrhovateľ vezme späť návrh a nejedná sa zároveň o prípad, že takýto návrh bol vzatý späť pre správanie sa odporcu, z procesného hľadiska zásadne platí, že zavinil zastavenie konania.

V prejednávanej veci je jednoznačné, že z procesného hľadiska zastavenie konania zapríčinil navrhovateľ, ktorý zobral späť návrh na jeho začatie a nešlo o prípad uvedený v ustanovení § 146 ods. 2 veta druhá O.s.p.. Je preto povinný nahradiť odporcovi trovy konania. Správne súd prvého stupňa pri rozhodovaní o náhrade trov zastaveného konania pre späťvzatie návrhu aplikoval ustanovenie § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p., keď dospel k záveru, že v prejednávanej veci zastavenie konania zavinil procesne sám navrhovateľ. ...

Ustanovenie § 150 O.s.p. by malo slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti a k dosiahnutiu spravodlivosti pre účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky

v rozhodnutí, ktoré bolo publikované pod číslom 82/206 uviedol, že pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa § 150 O.s.p. treba prihliadať v prvom rade na majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery všetkých účastníkov konania a treba vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 150 O.s.p. sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a podobne.

Dôvody uvádzané navrhovateľom nemožno považovať za dôvody v zmysle ustanovenia § 150 O.s.p.. Treba dať za pravdu odporcovi, že ak navrhovateľ priznal, že by nespĺňal predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, priznal, že jeho majetkové pomery nie sú dôvodom, pre ktoré by mal súd pristúpiť k aplikácii ustanovenia § 150 O.s.p. a iné dôvody na použitie moderačného práva súdu ani odvolací súd v prejednávacom prípade nenašiel, preto uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti ako vecne správne podľa § 219 O.s.p. potvrdil.“

14. Z podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v podstate požaduje revíziu napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým bol potvrdená jemu uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Ústavný súd s poukazom na svoju konštantnú judikatúru uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

15. To znamená, že posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že

by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

16. Ústavný súd dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že zvolená interpretácia relevantných právnych noriem by bola arbitrárna alebo svojvoľná. Krajský súd svojím postupom aplikoval zákony podľa ich obsahu a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry. Sťažnosťou napadnuté uznesenie je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu a zrozumiteľným spôsobom podáva odpoveď na všetky otázky, prečo nebolo vyhovené predmetnému odvolaniu sťažovateľa. Ústavný súd poznamenáva, že právo na súdnu ochranu neznamená procesný úspech sťažovateľa vo veci (podobne II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97).

17. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že rozhodovanie o trovách konania sa vo všeobecnosti spravuje zásadou úspechu vo veci alebo zásadou zavinenia. Konajúci súd môže účastníkovi konania, ktorý mal vo veci plný úspech alebo ktorý nezavinil zastavenie konania, nepriznať trovy konania v súlade s § 150 ods. 1 OSP len vo výnimočných prípadoch, ktoré musí po zvážení všetkých okolností identifikovať. Postup podľa § 150 ods. 1 OSP len dopĺňa už uvedené zásady pri rozhodovaní o trovách konania (t. j. zásadu úspechu vo veci a zásadu zavinenia) a vychádzajúc najmä z gramatického výkladu („... *nemusi súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať*“)

a systematického výkladu právnych noriem nemožno tento postup interpretovať ako povinnosť súdu, čiže v takom smere, ako to požadoval sťažovateľ. Naopak, pokiaľ všeobecné súdy v prejednávanej veci nenájdu také dôvody, ktoré by odôvodňovali postup podľa § 150 ods. 1 OSP, je ich povinnosťou rozhodnúť podľa zásady zavinenia, resp. úspechu vo veci.

18. Z dôvodu presvedčivosti tohto rozhodnutia ústavný súd ďalej dopĺňa, že sťažovateľom uvádzané zdôvodnenie, že je nespravodlivé uložiť mu povinnosť náhrady trov konania z toho dôvodu, že k späťvzatiu žaloby pristúpil pretože ospravedlnenie po uplynutí

určitého času stratilo na aktuálnosti, nemôže samo o sebe spochybníť rozhodnutia konajúcich súdov už len preto, že sťažovateľ okrem ospravedlnenia vzal žalobný návrh späť aj v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá na „aktuálnosti“ ani s odstupom času nestráca. Napokon ústavný súd uvádza, že je oboznámený aj s nálezom Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 281/03 z 18. februára 2004, ktorý sťažovateľ označil v ústavnej sťažnosti, avšak toto rozhodnutie vychádza z odlišného skutkového stavu, zaoberá sa v merite veci odlišnou právnou otázkou, a preto ani označené rozhodnutie ako súčasť argumentácie sťažovateľa nie je spôsobilé vyvolať pochybnosť o ústavnej zlučiteľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu.

19. Ústavný súd konštatuje, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by uznesenie krajského súdu robilo ústavne neakceptovateľným. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05). O taký prípad išlo aj v prerokúvanej veci, preto ústavný súd považuje sťažnosť z už uvedených dôvodov za zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

21. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2012